

N:o 158.

Af herr **P. Nilsson** i Bonarp, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående beviljande af medel till uppförande af nya byggnader för armén.

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition till årets Riksdag, föreslår Kungl. Maj:t Riksdagen att till uppförande af nya byggnader för armén bevilja 21,744,000 kronor utan att därvid närmare angifva, å hvilka platser dessa byggnader skulle förläggas; men vid genomläsandet af hvad vederbörande departementschef yttrat till statsrådsprotokollet i detta ärende finner man, att Kungl. Maj:t rörande förläggningsort för de femton regementen, som de ifrågavarande byggnaderna äro afsedda för, förbehållit sig att »i hvarje särskildt fall undersöka samtliga de omständigheter, som i ekonomiskt och militäriskt hänseende böra hafva inverkan på frågans lösning, att därvid pröfva fördelar och olägenheter samt att träffa valet med hänsyn till statens bästa och försvarets kraf».

Vid nästlidet års lagtima riksdag biföll Andra Kammaren för sin del statsutskottets hemställan, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa och för Riksdagen framlägga utredning, huruvida ej några af de nya kasernetablissemangen för det icke garnisonerade infanteriet skulle kunna uppföras å de nuvarande öfningsplatserna. Då emellertid Första Kammaren fattade annat beslut i frågan, kom någon sådan skrifvelse icke till stånd. Emellertid har chefen för landtförsvarsdepartementet i öfverensstämmelse med ofvannämnda uttalande af Andra Kammaren anmodat chefen för fortifikationen att till Kungl. Maj:t inkomma med såväl fullständiga planer och kostnadsberäkningar till uppförande å nuvarande mötesplatser af kasernetablissemang för de femton infanteriregementen, som afses i ofvannämnda kungl. proposition, som ock förslag till be-

rörda mötesplatsers eventuella utvidgning och beräkning af de med sådan utvidgning förenade kostnader; hvarjämte departementschefen uppdragit åt chefen för generalstaben och vederbörande arméfördelningschefer att efter vederbörande regementschefers hörande inkomma med utredning angående ifrågavarande femton infanteriregementens nuvarande öfningsplatsers lämplighet såsom förläggingsorter jämväl för framtiden för dessa truppförband. På de sålunda infordrade utredningarna och förslagen har departementschefen grundat den framställning till statsrådsprotokollet, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts här ofvan återopade proposition till innevarande års Riksdag.

Utan att nu ingå i närmare pröfning af lämpligheten däraf, att Riksdagen skulle i sin helhet öfverlämna åt Kungl. Maj:t rätten att bestämma förläggingsorten för de kasernbyggnader, för hvilkas uppförande ett anslag af nära 22 miljoner kronor begäres, vill jag endast fästa Riksdagens uppmärksamhet på den betydelse Kungl. Maj:ts bestämmanderätt kan komma att få med afseende å den öfningsplats, som hittills användts för norra skånska infanteriregementet, en öfningsplats, om hvilken en tysk general yttrat, *att den vore ett af de bästa exercisfält i hela Europa*, och där byggnader för militära behof redan finnas uppförda till ett sammanlagdt värde af omkring en miljon kronor.

Rörande denna öfningsplats yttras det i förut återopade statsrådsprotokoll:

Norra skånska infanteriregementets mötesplats Ljungbyhed är belägen invid stationen med samma namn å Klippan—Eslöfs järnväg samt omfattar en areal af 490 hektar. Fältet är alltså till sin storlek fullt tillräckligt för ett infanteriregementes öfningar, men dess fullkomligt jämna och skoglösa yta är i sådant afseende synnerligen olämplig. Fortifikationsbefälhafvaren har därför föreslagit, att med fältet skulle införlifvas den angränsande kronoegendomen Herrevadskloster, hvilken omfattar såväl mera kuperad mark som skogstrakter, och, under förutsättning att regementet finge äfven detta område till sitt förfogande, skulle fältet kunna användas till ort för regementets ständiga förläggning. Häruti instämmer jämväl chefen för generalstaben, som dock framhåller önskvärdheten af en sådan förläggning, att tillfälle till samöfning med andra truppförband lättare kunde beredas och landtförläggningens ogynnsamma verkningar icke behöfde befaras.

Genom Herrevadsklostrets införlifvande med öfningsfältet skulle ock erhållas en fördelaktig plats för kasernetablissemang. Om detta åter måste förläggas till samma ställe som det nuvarande, finge skjut-

banorna flyttas närmare etablissemanget. Kostnaderna skulle i hvarje fall blifva desamma.

Några anmärkningar hafva icke mot fältet framställts med afseende vare sig å sanitära förhållanden eller å dess läge för mobilisering och transporter.

Skulle det nya kasernetablissemanget dit förläggas, kunde de nuvarande förrådsbyggnaderna, gevärrsmedjan, två baracker samt arrest- och skolhusbyggnaderna komma till användning, delvis efter ombyggnad. Kostnaden för etablissemanget beräknas till 2,238,000 kronor, hvaraf 510,000 kronor för officersbyggnader och 219,000 kronor för vatten- och belysningsverk samt afloppsledningar.

Af detta yttrande synes framgå, att ifrågavarande mötes- och öfningsplats skulle genom Herrevadsklosters införlifvande med densamma blifva i alla afseenden fullt lämplig för sitt ändamål, och däraf skulle lätt den slutsatsen kunna dragas, att Kungl. Maj:t ej tänkt sig annat, än att norra skånska infanteriregementet skulle för framtiden behålla denna mötesplats. Så torde emellertid ingalunda vara förhållandet.

Af notiser i tidningspressen framgår, att arméförvaltningen trädt i underhandling med en af Helsingborgs stadsfullmäktige utsedd s. k. kasernkommitté rörande förläggandet af norra skånska infanteriregementet till Helsingborg, och att arméförvaltningen därvid fordrat kostnadsfri upplåtelse af cirka 9 hektar till kasernbyggnadstomt och till öfningsfält minst 200 hektar med terräng af omväxlande beskaffanhet, och, om sådant ej kan beredas i anslutning till kaserntomten, invid denna ett handexercisfält om minst 12 hektar, till skjutbana ett tillräckligt område för skjutning på minst 1,000 meter, allt i den mån marken icke redan tillhör kronan; vidare kostnadsfritt framdragande till kaserntomten af vatten-, aflopps- och belysningsledningar och tillhandahållande af vatten och gas eller elektricitet till visst pris. På grund af dessa underhandlingar har nämnda kasernkommitté afslutat preliminära köpeaftal af erforderliga egendomar och tillstyrkt stadsfullmäktige att ingå till Kungl. Maj:t med underdånigt erbjudande å stadens vägnar »att under villkor, att ett af de skånska infanteriregementena med nuvarande numerär förlägges till staden, för sådant ändamål, i enlighet med uttalade önskningsar, upplåta — utöfver den areal, som enligt förut träffadt aftal afsetts för skånska husarregementet med för erhållande af lämpligare ägofigur rätlinig gräns i sydväst samt i sin helhet något förskjutet åt nordost — dels till begagnande i enlighet med bestämmelsen i punkt 2 af berörda aftal jämväl för infanteriet ett ytterligare område om cirka 84 tunnland, dels med nyttjanderätt,

att tillsammans med ett kronan tillhörigt område om cirka 25 tunnland användas till öfningsfält för infanteriet, ett jordområde om cirka 375 tunnland, med förbehåll att jorden skall till staden utan lösen återfalla, därest infanteriregementet härifrån förflyttas, under villkor särskildt, att staden förbehålles rätt att å det område, som upplåtes till kronan, framdraga underjordiska ledningar för vatten, aflopp och belysning äfvensom villkor i öfrigt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med punkterna 5—9 af krigsstyrelsens uppställda allmänna fordringar, samt att detta erbjudande skall gälla intill utgången af nästkommande maj månad». Denna framställning har af stadsfullmäktige afgjorts med 17 röster mot 17, hvarvid ordföranden fällt utslagsrösten till förmån för kommitterades framställning.

Af hvad jag här i korthet enligt tidningspressens uppgifter refererat synes tydligt framgå, att det varit allvarligt på tal inom arméförvaltningen att förlägga norra skånska infanteriregementet till Helsingborg.

Departementschefen har i sitt yttrande till statsrådsprotokollet i ifrågavarande ärende uttalat som sin åsikt, att icke någon af de tretton mötesplatser, i fråga om hvilka utredning föreligger, kan ur utbildnings- och öfningssynpunkt i sitt nuvarande omfång vara fullt tillfredsställande. Den mark, som enligt Helsingborgs stadsfullmäktiges erbjudande skulle upplåtas till exercisfält, skulle omfatta 459 tunnland, under det Ljungbyhed med den i dess omedelbara närhet liggande Bonarpshed har en areal af tillsammans 1,400 tunnland delvis jämna, delvis kuperade öppna gräsbevuxna sandfält, genomskurna eller begränsade af tvenne åar, och är allmänt erkändt som det yppesta exercisfält i hela riket. Läger man därtill, att detta stora fält ligger nedanför den för sina natursköna platser beryktade Söderåsen och är omgifvet af mycket vidsträckta kuperade och till större delen skogbevuxna trakter med en hel mängd sjöar och åar, hvilka trakter utgöra den gynnsammaste mark för de viktiga tillämpnings- och terrängöfningarna, de där kunna — liksom öfningarna på själfva exercisfältet — företagas hvarje årstid hela året om, så torde häraf framgå, att ifrån denna synpunkt inga militäriskt giltiga skäl kunna anföras mot Ljungbyhed såsom förläggningssort för ett infanteriregemente.

Fortifikationsbefälhafvaren har, såsom synes af åberopade statsrådsprotokollet, föreslagit, att med detta öfningsfält skulle införlifvas den angränsande kronoegendomen Herrevadskloster, hvilken omfattar såväl mera kuperad mark som skogstrakter af omkring 1,400 tunnlands areal. Sker ett sådant införlifvande — hvilket jag dock anser alldeles obe-

höfligt — får regementet till sitt förfogande ett öfningsfält af omkring 2,800 tunnland, och detta torde väl med hänsyn till truppens utbildning och öfningar vara att vida föredraga framför de 459 tunnland, som enligt erbjudande skulle för ändamålet kunna erhållas vid Helsingborg, och där exercisfältet skulle i sin närhet hafva privategendomar i hög kultur, på hvilka intrång ej gärna bör få äga rum. Ljungbyhed däremot har i sin omedelbara närhet, utom Bonarps hed och Kungsgården, Herrevadsklosters kronoegendomar med flera hundra tunnlands areal, såsom Brohuset, Kolleberga, Vessmanstorp, Sjöloden och Lökshuset, hvilka tvenne sistnämnda höra under Skånska husarregementets förvaltning.

Departemenschefen klagar i sitt yttrande till statsrådsprotokollet rörande de nuvarande öfningsplatserna, »att de fordringar beträffande utrymme, växlande terräng, möjlighet att utföra olika slags skjutningar m. m., som i militäriskt afseende uppställas på en öfningsplats, i regeln icke, — åtminstone ej utan synnerligen stora kostnader — kunna fullständigt ses till godo på någon plats». Men de här förut omtalade glest bebyggda vidderna och den nära intill liggande höjdsträckningen Söderåsen, som väl får anses som den allra yppersta skyddsvall och kulfångare, och där några tunnland jord utan större kostnader skulle kunna åt kronan förvärfvas, torde med hänsyn till skjutöfningarna fylla de längst gående fordringar, och en öfningsplats i den tätbebyggda Helsingborgstrakten kan ej gärna i detta afseende upptaga täflan med Ljungbyhed. Skulle alltså de tre skjutbanor, som för ett tiotal år sedan för en kostnad af 55,000 kronor anlades i det s. k. Horsakärret å kungsgården Herrevadsklosters ägor, ej längre anses motsvara sitt ändamål, kan en skjutbana af yppersta beskaffenhet anläggas å Bonarps ägor på en kilometers afstånd från nuvarande kasernområdet och med Söderåsen som skottvall. Då denna bergås i skarp stigning reser sig fyra å fem hundra fot öfver den nedanför liggande trakten, kan en lämpligare skottvall ej gärna tänkas.

Chefen för landtförsvarsdepartementet påpekar såsom en viktig faktor att taga med i räkningen vid valet af plats för öfningsfält »möjligheten att utan alltför stora penningutgifter kunna bereda olika truppförband tillfälle till samöfningar». I detta afseende torde Ljungby och Bonarps hedar kunna — kanske mer än i något annat — upptaga täflan med hvilken annan plats inom landet som helst; och för detta påstående kan jag äfven åberopa häfdvunnen erfarenhet. Under gångna tider har på denna plats åtskilliga gånger anordnats storläger, till hvilka militärkontingenter från södra Sverige sammandragits. Och har Ljung-

byhed under flydda tider med skäl ansetts lämplig som plats för större truppsammandragningar, bör den i detta afseende ej anses mindre lämplig, sedan den kommit i direkt förbindelse med Sydsveriges rika järnvägsnät. Klippan—Eslöfs järnväg, som sammanbinder järnvägsnäten i norra och södra Skåne, går öfver heden och har där en stor station med en storartad lastkajanordning, särskildt afsedd för de militära behofven.

I fråga om bedrifvandet af organisations- och utrustningsgöromålen vid mobilisering samt truppersnas inkvartering och underhåll vid sådant tillfälle anmärker departementschefen, »att en folkrikare ort med större tillgång på allmänna byggnader, förnödenheter af olika slag, samfärdsmedel m. m. är i detta afseende förmånligare än en glesare byggd ort». Men i den utredning, som af departementschefen lagts till grund för yttrandet till statsrådsprotokollet, heter det, såsom förut påpekats, rörande Ljungbyhed: »Några anmärkningar hafva icke mot fältet framställts med afseende vare sig å sanitära förhållanden eller å dess läge för mobilisering och transporter».

Att några anmärkningar i sanitärt afseende ej kunnat framställas mot Ljungbyhed, har jag förut i annat sammanhang omnämnt. De naturliga betingelserna äro i detta afseende så goda man gärna kan önska. Hela heden och den omgifvande, till stor del med skog bevuxna trakten hvilat på sandgrund, hvilket gör, att vattnet äfven vid ymnig nederbörd hastigt upptages i jorden, en beaktansvärd fördel ej blott i sanitärt afseende, utan ock med hänsyn till öfningarna såväl på själfva öfningsfältet som i den omgifvande terrängen. De heden begränsande eller genomskärande Rönne- och Skäråarna medföra utom andra sanitära fördelar äfven den vid en truppförläggning synnerligen beaktansvärda, att goda tillfällen till bad erbjudas. Dessutom kan godt vatten i tillräcklig mängd utan afsevärda kostnader ledas från källor på Söderåsen till kasernetablissemanget, där sålunda varmbad under vintertiden lämpligen kunna anordnas.

En af de oftast återkommande anmärkningarna mot en mötesplats sådan som Ljungbyhed är den, att det, som ock departementschefen anmärker, »för befälspersonalen ställer sig svårare i en mindre än i en större ort att bereda barnen undervisning vid högre skolor». Och denna anmärkning kan ju icke jäfvas. Det kan emellertid med skäl ställas i fråga, om denna synpunkt verkligen får vara den afgörande, då det gäller att välja ett regementes förläggningsort. För att dock i någon mån bidra till afhjälpan af denna olägenhet, har Riseberga kommun, inom hvilken Ljungbyhed är belägen, å kommunalstämma den 4 januari 1903 beslutat att, därest ett regemente kommer

att förläggas till Ljungbyhed, anslå 50,000 kronor för anordnandet af en samskola på eller i närheten af Ljungbyhed, där undervisning meddelas till det mått, som motsvarar de allmänna läroverkens 4:de eller 5:te klass. Redan nu finnas i fältets omedelbara närhet i nyuppförda, tidsenligt ordnade lokaler 2 folkskolor, 2 småskolor, 2 skolor för manlig slöjd och 2 för kvinnlig slöjd.

För manskapets intellektuella utveckling saknas ej heller möjligheter å Ljungbyhed. Riseberga föreläsningsförening, som åtnjuter ett statsanslag af 400 kronor årligen, anordnar populärvetenskapliga föreläsningar och i närheten af järnvägsstationen har af föreningen »Soldaternas vänner» uppförts ett präktigt soldathem med läse- och föreläsningssalar samt skriftrum, där ofta föredrag anordnas såväl i uppbyggande som undervisande och fostrande syften. Det är sålunda alla skäl antaga, att, därest ett regemente kommer att förläggas till Ljungbyhed, hvarken manskapet eller det unga släkte, som växer upp inom kasernområdet, skall behöfva vara i saknad af de bildningsanstalter, som äro nödvändiga för deras intellektuella och moraliska utveckling.

Departementschefen uttalar sin fruktan för att å de nuvarande mötesplatserna, med deras i allmänhet isolerade läge, skulle så småningom skapas militärsamhällen, där en ensidig militärisk kastanda kunde uppstå, hvarigenom den medborgerliga andan inom armén skulle komma att gå tillbaka. Han söker däremot bagatellisera de faror i socialt afseende, som förläggningen till städerna skulle medföra. Det är emellertid med en sådan förläggning förbunden en social fara, som departementschefen synes alldeles ha förbisett, en fara, som för vårt fosterlands framtid synes mig kunna medföra de betänkligaste följder. Det klagas redan nu, och det icke utan skäl, att befolkningen öfverger landsbygden för att inflytta till städerna. Där hopas ofta arbetarefamiljer i små kyffen, hvilka i sanitärt hänseende äro allt annat än tillfredsställande. Husfadern får smak för kroglifvet och förlorar sinnet för hemtrefnaden. Tillkomma så arbetsbrist eller arbetskonflikter af ett eller annat slag, gör nöden sitt inträde i hemmet, föder bitterhet mot bestående samfundsförhållanden och skapar ett proletariat, som innebär en stor fara för samhällsutvecklingen. Det är dessutom otvifvelaktigt, att, därest den benägenhet att öfvergifva hembygden, som börjar visa sig bland landtbefolkningen, kommer att tillväxa, den slutligen skall antaga sådana proportioner, att hela landsdelar, särskildt i de kargare trakterna, kunna komma att läggas öde. Men skola landets ynglingar under vapenöfningstiden garnisoneras i städerna, är det fara värdt, att de under denna tid få sådan smak för stadslifvets förströelser, att de

ej vidare vilja gå tillbaka till landtmannens och landtarbetarens enkla och sträfsamma lif. Och dock beror vårt lands framtid till hufvudsaklig del däraf, att det finnes tillräckligt många, som sätta sin lifsuppgift i att odla våra tegar och höja jordbrukets möjligheter att frambringa lifsmedel för landets alltjämt växande befolkning.

Det har på senaste tiden gjorts så mycket för nykterhetens främjande bland manskapet, senast genom förbud för all utskänkning och försäljning af vin och maldrycker i lägerområdet eller i dess närhet. Kan det vara konsekvent att förordna städerna såsom lämpliga garnisonsorter, då därstädes sprit- och öltskänkningsställen finnas i så rikt antal?

En annan sida af samma sak torde ej heller böra lämnas opåaktad. Det faller väl af sig själf, att den värnpliktiga ungdomen skall med mera odeladt intresse kunna ostördt ägna sig åt sina viktiga militära uppgifter, då förläggningsorten ligger mera isoleradt på landsbygden, än då den ligger intill stad, där det rörliga lifvet med sina mångahanda växlande intressen och förströelser ovillkorligen måste utöfva inflytande på ynglingarnes lättörda sinnen och draga deras häg från hufvuduppgiften.

Departementschefens påstående, »att de olägenheter i socialt afseende, som med rätt eller orätt tilläggas den större förläggningsorten, kunna uti större grad göra sig gällande i den mindre, hvarest resurserna för upprätthållande af ordning med hvad mera därtill hör äro mindre». Detta påstående synes mig något underligt i det sammanhang det förekommer. Det har nämligen nyss förut talats om mansuktens upprätthållande. Skulle det verkligen vara departementschefens mening, att man för denna manstukts upprätthållande skulle behöfva städernas polisstyrka, och att landsbygdens polismanskap skulle vara otillräckligt härför? Skulle då inte vårt militärbefäl tilltro sig att med egna resurser upprätthålla manstukt och allmän ordning vid regementena? De bekanta, ofta upprepade båtsmanskravallerna i Kungsträdgården, midt i hufvudstaden med dess förträffliga polisbevakning, vittna ej till förmån för denna departementschefens åskådning.

Att en viss våda i moraliskt afseende alltid förefinnes vid en truppstyrkas sammandragning äfven till en stilla landsort, är oförnekligt, men härvid vill jag uttala den öfvertygelsen, att, då under nära halfva året i senare tider å Ljungby- och Bonarps hedar öfvats jämförelsevis mycket stora truppstyrkor, ja, stundom ända till 4 regementen, och detta utan att några afsevärda moraliska vådor yppat sig, faran af *ett enda* regementes förläggning dit under hela året icke heller skulle vara större

i detta afseende, än att såsom tillförene vakna tjänstemän skulle med ett samvetsgrannt och allvarligt befäls medverkan kunna råda bot däremot.

Det synes departementschefen lämpligast, att Kungl. Maj:t får full frihet att i hvarje särskildt fall undersöka samtliga de omständigheter, som i ekonomiskt och militäriskt afseende böra hafva inverkan på frågans lösning, och därefter träffa valet med hänsyn till landets bästa och försvarets kraf. Då emellertid dessa undersökningar skola utföras af de militära myndigheterna, hvilka, som allmänt känt är, ha den förutfattade meningen, att våra regementen — åtminstone i regel — böra förläggas till städerna eller till andra större stadsliknande samhällen, kan enligt min mening denna undersökning och utredning ej blifva så opartisk som önskligt vore. Härmed har jag icke velat kasta någon som helst skugga på de militära myndigheterna. Det är ju helt naturligt, att ställningar och förhållanden te sig olika, då de betraktas från olika synpunkter, och en förutfattad mening måste alltid, äfven om det sker omedvetet, trycka sin prägel på undersökningens resultat. Jag har ej utan stor förvåning jämfört kostnadsberäkningarna i bil. 1 och 2 till den här ifrågavarande kungl. propositionen. Vid denna jämförelse finner man, att uppförandet af kasernetablissemang m. m. å den nuvarande mötesplatsen skulle för Norra skånska infanteriregementet uppgå till 2,238,000 kronor, oaktadt där, såsom förut påpekats, redan finnas militärbyggnader till ett värde af omkring en miljon kronor, under det kostnaderna för samma byggnader, därest dessa förlades invid en stad, skulle kunna nedbringas till 1,476,000 kronor. Då man vet, att åtskilliga af militärbyggnaderna å Ljungbyhed skulle kunna för framtiden användas för sitt ändamål äfven vid en ständig förläggning af regementet där, och då man tillika känner, att byggnadsarbeten invid en stad ställa sig ungefär lika dyra som på landsbygden, för så vidt denna landsbygd har goda kommunikationer, kunna dessa siffror ej annat än väcka förvåning. Och när man därtill erinrar sig, att åtskilliga af de byggnadsarbeten, som uppförts för kustartilleriets förläggning å Vaxholm och Oskar-Fredriksborgs fästning, uppgått till mer än dubbla, ja, ett par af dem till mer än tredubbla beloppet af den beräknade kostnaden, torde man ej kunna bygga några hållbara slutsatser på denna kostnadsberäkning.

På Ljungbyhed och det intill liggande Herrevadskloster äro uppförda stora förrådshus, där vapen, ammunition och militära utrustningspersedlar af alla slag förvaras för Skånska husar- och Skånska dragonregementena samt för Norra skånska infanteriregementet, och dessa

förråds värde torde uppgå till miljontals kronor. Den uppenbarliga och af fackmän erkända stora fara, som ligger däruti, att dessa förråd under större delen af året ligga nästan *fullständigt obevakade*, denna fara, som i kritiska tider kunde blifva för hela landet i högsta grad ödesdiger, skulle afvärjas genom en truppstyrkas ständiga förläggning till Ljungbyhed. Dessa förrådshus och öfriga militära byggnader ligga nu 3 mil från kusten och äro således fullkomligt skyddade från förstöring af nutidens kraftiga sjöartilleri, hvilket däremot icke är fallet med de i de obehäftade skånska sjöstäderna Helsingborg, Landskrona, Malmö och Ystad uppförda dyrbara militäretablissemangen, hvilka i krigstider tydligtvis äro utsatta för den stora faran att af en fientlig flotta på en kort stund jämnas med marken. Dessutom skulle ju helt naturligt en förflyttning af dessa förrådshus till Helsingborg kräfva stora kostnader. Det må väl anses som ett orimligt slöseri att genom förflyttning af regementena från Ljungbyhed göra samtliga militära anordningar därstädes nästan värdelösa. Dessutom finge staten, hvilket redan skett vid ett regemente, vidkännas betydande utgifter för inlösen af officerare och underofficerare tillhöriga byggnader.

En fråga, som helt säkert torde i väsentlig mån ha bidragit till att göra våra militära myndigheter så benägna för öfningsplatsers förläggning till städerna, är frågan om bostäder för officersfamiljerna. Tydligt är, att lämpliga bostäder lättare kunna erhållas i städer och andra större samhällen än i landsorten och att statens tillgångar måste hårdare på en gång anlitas, om för alla officerare bostadslägenheter genast skulle på statens bekostnad uppföras. Af departementschefens uttalande till statsrådsprotokollet synes dock framgå, att man tänkt sig en sådan byggnadsverksamhet ordnad så, att den skulle under en längre tid fortgå och succesivt fylla behovet i fråga. Hvad nu Ljungbyhed beträffar, så må här än en gång påpekas, att staten är ägare till flera egendomar, som omedelbart gränsa intill Ljungbyhed. Delar af dessa egendomar äfvensom den del af Ljungbyhed, som är afskuren från själfva öfningsfältet genom Klippan—Eslöfs järnväg och som utgör en areal af 50 à 60 hektar, lämpa sig i flera afseenden mycket väl för uppförande af officersbostäder, därest detta skall ske genom statens försorg. Öster och söder om heden finnas flera enskilda egendomar i dess omedelbara närhet, som väl lämpa sig för byggnadstomter, och här skulle med största sannolikhet en liflig byggnadsverksamhet komma till stånd på enskildas initiativ i och för anskaffande af lämpliga bostäder åt officers- och underofficersfamiljer, därest ett regemente finge Ljungbyhed till ständig förläggningssort. Här vore ock tillfälle för dem

af befälet, som därför kände sig hågade, att förvärfva tomter och därå uppföra egna hus. Dessutom finnas redan nu en del privatbyggnader i fältets närhet, där lämpliga bostadslägenheter för officersfamiljer kunna erhållas.

Slutligen vill jag påpeka, att å Herrevadsklosters ägor omedelbart intill heden finnas uppförda sjukhus för de trenne regementen, som haft sina öfningsmöten å Ljungbyhed, och torde dessa sjukhus i oförändradt skick vara fullt tillräckliga för ett regemente med ständig förläggning till denna plats.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer jag,

att därest Riksdagen skulle med bifall till Kungl. Maj:ts proposition n:r 103 bevilja det till uppförande af nya byggnader för armén åskade anslaget, detta må ske under villkor, att ett af de skånska infanteriregementena förläggas till Ljungbyhed.

Stockholm den 4 april 1906.

P. NILSSON.

Bonarp.

I motionen instämma:

Nils Svensson.

Per N:son Bosson.

Nils Larsson.

I motionens syfte instämma:

L. Gust. Broomé.

A. J. Christierson.
